

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет фізичної культури, спорту та психології
Кафедра спортивних дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри спортивних дисциплін

завідувачка кафедри

Вікторія ЦИБУЛЬСЬКА

протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА (ТРЕНЕРСЬКА) <i>Обов'язковий (ОК.13)</i>
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Назва спеціальності	017 Фізична культура і спорт
Назва освітньої програми	ОП Фізична культура і спорт
Рік викладання	2024-2025
Семестр	2 семестр
Викладач	Ганчар Іван Лазорович, д. пед. н., професор
Посилання на профайл викладача	МДПУ, сторінка викладача: https://surl.li/ruuaut
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	+38095-044-1991 gancharivan3@gmail.com Онлайн-консультації у робочий час: через систему центру освітніх дистанційних технологій, e-mail, WhatsApp.
Розробники:	к.н. фіз.вих і спорту, ст.викл. Олійник М.О. д-р.пед н., професор Ганчар І.Л. , к.н. фіз.вих і спорту., доцент Цибульська В.В. , к.н. фіз.вих і спорту, доцент Гаврилова Н.В. доктор філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт», ст. викл. Олійник І.С.
Сторінка освітнього компонента на сайті ЦОДТ	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6926&notifyeditingon=1

АНОТАЦІЯ

Виробнича практика (тренерська) в спортивних клубах, дитячо-юнацьких спортивних школах - є частиною магістерської підготовки за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. На цьому етапі підготовки має за мету надання майбутнім магістрам умінь та навичок

проведення наукових досліджень за фахом в контексті обраної теми магістерського дослідження.

Виробнича практика (тренерська) в спортивних клубах, дитячо-юнацьких спортивних школах) проходить в місцях максимально наближених до справжніх умов майбутньої професійної діяльності студентів. Вона проводиться на базах дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних школах олімпійського резерву (СДЮСШОР), спортивних клубах; федераціях з видів спорту; фітнес-центрах; центрах «Спорт для всіх», інших спортивних організаціях.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета виробничої практики – полягають у формуванні загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей спеціальності, програмних результатів навчання, реалізації системи здобутих теоретичних знань, практичних умінь та навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов’язків тренера в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки.

Основні завдання практики:

- ознайомити здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі змістом роботи груп спеціалізованої підготовки у позашкільних навчальних закладах спортивного спрямування;
- розширення уявлення про зміст і характер тренерської діяльності у групах спеціалізованої підготовки;
- формування стійких навичок з організації, планування та проведення навчально-тренувального процесу в групах спеціалізованої підготовки, а також контролю за його ефективністю;
- навчання здобувачів вищої освіти передовим методам організації, планування та виховної діяльності тренера, реалізація новітніх підходів упродовж тренувальних процесів;
- навчання здобувачів вищої освіти приймати ефективні рішення проблем, які виникають в ході практичної діяльності.

Бази проходження **виробничої практики** визначаються на початку навчального року, укладаються договори (угоди) з організаціями, установами і визначається термін проходження.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Загальні компетентності:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо (здобувачі вищої освіти під час проходження практики працюють в максимально наближених умовах до майбутньої професійної дійсності, тому і розуміють відповідальність своїх дій та свідомість прийняття рішень);
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації (процес адаптації студента-практиканта до нових умов під час проходження виробничої практики в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки триває декілька днів і спрямований на знайомство з базою практики, педагогічним колективом та навчально-тренувальною групою. Для правильної організації навчально-тренувального процесу здобувачі вищої освіти вивчають особливості роботи у закріпленій групі та стиль роботи професійних тренерів баз практики);
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (здобувачі вищої освіти, які проходять практику вміють виявляти проблеми чи помилки під час організації навчального та тренувального процесів, шукають шляхи їх вирішення та вдосконалення професійної діяльності);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (студент-практикант готовий до самостійного впровадження у навчально-

тренувальний процес нових ідей, проявляє креативність під час проведення різноманітних заходів не лише спортивного характеру, але й заходів спрямованих на об'єднання колективу);

- здатність розробляти проекти та управляти ними (здобувачі вищої освіти виконують індивідуальні завдання, які передбачають створення схем, проектів, планів, реалізують їх під час проходження практики, крім того здійснюють наукові дослідження в межах написання кваліфікаційної роботи);

- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (мотивація є найважливішим чинником у спорті, тому магістр фізичної культури і спорту повинен докладати максимальні зусилля, щоб мотивувати учнів до досягнення високих цілей, до розв'язування складних завдань та злагодженої співпраці в команді заради спільної мети);

- здатність працювати в міжнародному контексті (проходження практики на будь-яких базах України включає можливість співпраці з фахівцями різного рівня, зокрема з тими, у кого є досвід професійної діяльності у міжнародному напрямку).

Спеціальні компетентності:

- здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень (сучасний фахівець у сфері фізичної культури і спорту це не просто тренер, а фахівець який із розумінням усієї глибини проблем у сфері, у першу чергу, критично ставиться до себе, своєї діяльності, крім того, використовуючи сучасні методи дослідження, у змозі зробити певні висновки, узагальнення, висунути гіпотезу дослідження та свої результати дослідження реалізувати у практичній діяльності);

- здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту (враховуючи те, що суспільні запити зростають швидше ніж розвивається система освіти, завданням практиканта є – пошук проблем у сфері діяльності, які блокують розвиток та не дають результатів, створення та реалізація власних ідей, проектів, які б моделювали систему сучасної освіти у напрямку розвитку та інновацій);

- здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів (здобувачі вищої освіти під час проходження практики виробляють уміння справлятися із складними ситуаціями, які виникають в ході професійної діяльності, самостійно здійснюють пошук нових підходів та реалізують їх);

- здатність розв'язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності (професійна діяльність тренера передбачає не лише наявність фахових здібностей та умінь, але і загальних соціальних можливостей, які допомагають вирішити проблеми в межах етичних норм. Здобувачі вищої освіти вчаться діяти в умовах незнайомих для них досі, приймати спонтанні рішення, які б сприяли ефективному досягненню результатів);

- здатність планувати, організовувати та здійснювати самостійні наукові дослідження з проблем фізичної культури (у процесі практичної підготовки в ДЮСШ можливе проведення педагогічного експерименту здобувачами вищої освіти, вони повинні не лише його вірно спланувати та організувати, але й за його результатами зробити відповідні висновки);

- здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту (безперервна самоосвіта та професійне самовдосконалення – є основними елементами моделі тренера з видів спорту за освітньо-професійною програмою підготовки здобувачів вищої освіти ОС «магістр». Відповідно і практична підготовка студентів спрямована на появі бажання вдосконалювати свої фахові можливості та уміння; виконання творчих та індивідуальних завдань сприятиме подальшому

успішному саморозвитку фахівців у сфері фізичної культури та спорту. Крім того, проведення виховної роботи під час практики, спілкування з фахівцями, обмін досвідом сприятимуть розвитку особистісних якостей і самого здобувача вищої освіти);

- здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту (маючи високий рівень теоретичної підготовки (вивчення освітніх компонентів професійної підготовки, написання дипломної роботи, написання статей, участь у конференціях), здобувачі вищої освіти під час проходження практики можуть реалізовувати теоретичні положення та здійснювати порівняння уже діючої системи тренувального процесу та результатів нових елементів цієї системи. Це дає можливість пересвідчитись у власних можливостях як в ролі науковця, так і в ролі тренера з видів спорту);

- усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання (під час проходження практики здобувачі вищої освіти потрапляють в середовище, де вони відчують себе в ролі фахівця, який повинен поводити себе гідно на рівні вже сформованих досвідчених професіоналів. Важливим є розуміння відповідальності та сприйняття себе як тренера, який формує у собі професійну етику під час практичного впровадження результатів теоретичного навчання);

- здатність визначати основний фокус та зміст тренування з урахуванням виду спорту, завдань етапу річної та багаторічної підготовки, індивідуальних можливостей спортсменів (вміле планування навчальнотренувального процесу невід'ємна частина професійної діяльності сучасного педагога-тренера. Під час практичної підготовки здобувачі вищої освіти оволодівають не лише теоретичними знаннями, але й практичними вміннями та навичками у плануванні багаторічної підготовки в обраному виді спорту. В змозі внести певні корективи (за необхідності) у процес тренування, мікро-, мезо- та макроцикли тренування);

- здатність керувати власним фізичним і психічним станом з метою підвищення результативності тренерської діяльності (процес вдосконалення своєї професійної майстерності не завершується ніколи.

Майбутні тренери під час проходження виробничої практики вивчають досвід своїх старших колег, визначають пріоритетні напрями свого самовдосконалення у ході змагальної діяльності в змозі керувати своїм як фізичним так і психічним станом).

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Крім сформованих загальних та спеціальних (фахових) компетентностей у процесі проходження практики у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня формуються **програмні результати навчання:**

Приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби. Здобувачі вищої освіти під час проходження практики оцінюють рівень матеріальної та методичної забезпеченості на базах, бачать актуальні проблеми під час підготовки спортсменів, і це стимулює їх до генерування нових ідей та зміни ситуації у напрямку вдосконалення та покращення умов.

Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджен та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово. Проходження практики дає можливість здобувачам вищої освіти впровадити у професійну діяльність нові підходи та ідеї інноваційного навчання. У них є можливість експериментувати та діяти відповідно до запитів суспільства, вступати в дискусії, знаходити консенсуси, обговорювати свої бачення з більш досвідченими професіоналами, які можуть практично скорегувати проєкти та моделі фахової діяльності.

Організовувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів. Організаторські здібності фахівців розвиваються під час проходження практики, що передбачена навчальними планами підготовки фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Перш за все студенти вчаться самоорганізації та організації навчально-

тренувального процесу, визначають цілі, будують графік їх досягнення з урахуванням усіх чинників зовнішнього середовища.

Планувати тренувальний процес кваліфікованих спортсменів та реалізовувати його з використанням новітніх підходів, засобів та методів спортивного тренування. Система підготовки спортсменів повинна змінюватися відповідно до запитів та можливостей суспільства, тобто йдеться про розробку чи удосконалення тренувального процесу, під час якого реалізовувалися б поставлені цілі і задачі. Відповідно здобувачі вищої освіти здобутий теоретичний досвід під час навчання у закладі вищої освіти інтерпретують у практичній діяльності, зокрема під час проведення тренувальних занять.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

- уміння зрозуміло пояснити фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї, проблеми, рішення у сфері фізичної культури і спорту.
- уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; систематизувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Якісна освіта
Міцне здоров'я

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин (денна форма)				180 – 6 кр.
Кількість годин (заочна форма)				180 – 6 кр.

Підсумковий контроль – диф.залик

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання практичних занять та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно підготувати та захистити звіт з практики

СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (ТРЕНЕРСЬКОЇ)

Очікувані результати виробничої практики: здобувачі вищої освіти після проходження практики мають **знати:**

- основні положення сучасної теорії та методики підготовки спортивної діяльності та підготовки спортсменів;

- мету, завдання, принципи, засоби, методи навчання і тренування з обраного виду спорту;
- суть та зміст структури підготовки до змагань з урахуванням закономірностей періодизації спортивного тренування;
- методики набору і відбору перспективних спортсменів;
- організацію та проведення змагань з обраного виду спорту;
- матеріально-технічне забезпечення тренувального процесу та змагань.

По завершенні терміну проходження практики здобувачі вищої освіти повинні **вміти:**

- ефективно використовувати основні положення загальної теорії та методики підготовки спортсменів в олімпійському спорті;
- здійснювати навчально-виховний процес в обраному виді спорту з урахуванням вимог сучасних науково-методичних концепцій програмування, контролю та управління процесом підготовки спортсменів високого класу;
- застосовувати основні положення теорії спорту для розв'язання завдань набору та відбору спортсменів;
- організовувати та проводити змагання з обраного виду спорту, виконувати функції судді та представника команди, дотримуватись правил техніки безпеки, страхування, експлуатації спортивного інвентарю та спортивних споруд.

Засоби діагностики результатів навчання: проведення навчально- тренувальних занять в ДЮСШ в групах спеціалізованої підготовки, оформлення звітної документації.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

Розділ і зміст роботи	Документація для навчання і виконання
Ознайомлення з об'єктом практики	
Ознайомлення з діяльністю спортивної організації – об'єкта практики.	Положення про спортивну організацію. Статут організації.
Ознайомлення з організацією тренувального процесу, виховної роботи, структурою і змістом підготовки спортсменів.	Розклад тренувальних занять. Плани виховної роботи. Накази. Статистичні звіти.
Вивчення законодавчої і нормативної документації уряду та Державного захисту України з фізичної культури і спорту, що визначають напрями спортивної роботи.	Накази Президента. Постанови уряду. Накази і Постанови Держкомспорту України.
Знайомство з керівним складом спортивної організації, тренерським складом, спортсменами та рівнем їх спортивної підготовленості.	Штатний розклад.
Списки навчальних груп.	
Організація навчально-тренувального процесу	
Визначення контингенту учнів і навчальних груп для проведення практики.	Нормативні документи. Наповнення груп. Плани комплектування. Накази. Особисті справи учнів. Журнали обліку роботи тренерів.
Ознайомлення з розкладом проведення занять. Складання розкладу для закріпленої групи спортсменів.	Розклад занять.
Підготовка місць для проведення занять, спортивного інвентарю, приладів, обладнання.	Тарифи орендної плати. Інструкції по забезпеченню безпеки праці.
Визначення і розробка організаційних форм проведення занять та взаємодії з тренерами.	Функціональні обов'язки тренера, практиканта, керівника від кафедри університету.

Організаційна робота студента. Участь у конференціях закладу освіти з практики (організаційна, підсумкова). Розробка індивідуального плану студента-практиканта з практики. Участь у методичних заняттях. Складання звітної документації за підсумками практики.	Програма практики. Звітна документація студента. Програми для СДЮШОР, ДЮСШ, ШВСМ. Плани навчально-тренувального процесу. Індивідуальний план та вся документація практиканта. Документація за всіма розділами програми практики.
Навчально-спортивна робота	
Визначення мети, завдань навчання, тренувального процесу і виховної роботи зі спортсменами.	Програма з видів спорту для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ.
Складання планів тренувального процесу на мікро-, мезо- та макроцикл, конспектів тренувальних занять.	Програми з видів спорту. Плани тренувань спортсменів.
Проведення тренувальних занять.	Конспекти занять.
Визначення тренувальних завдань, управління діяльністю, оперативний контроль за станом, облік завантаження спортсменів у процесі занять, підведення підсумків тренувального процесу.	Плани тренувального процесу. Індивідуальні щоденники спортсменів. Журнал обліку роботи.
Облік виконаного тренувального обсягу та ефективності навчально-тренувального процесу.	Журнал обліку роботи. Аналіз контрольних нормативів. Протоколи участі у змаганнях. Індивідуальні щоденники спортсменів.
Виховна робота	
Визначення мети, завдань, форм і методів виховної роботи відповідно до контингенту групи спортсменів.	Плани виховної роботи.
Проведення бесід, диспутів, обговорення спортивних статей і книг, зустрічей з видатними спортсменами, ветеранами спорту і праці, організація культурного дозвілля.	Посібники з виховної роботи. Конспекти бесід, плани виступів, тексти доповідей.
Проведення занять. Представництво на змаганнях	
Складання регламентуючої документації для підготовки і проведення спортивних змагань, підготовки суддівських кадрів, присвоєння спортивних розрядів.	Календар спортивно-масових заходів. Положення про змагання. Положення про суддівські колегії.
Участь в організації і проведенні спортивних змагань. Участь у роботі суддівської колегії в якості представника команди. Подача заявок, перезаявок, подача протесту. Підготовка звіту про проведення змагань та участі у змаганнях.	Правила змагань з виду спорту. Регламент проведення змагань. Суддівська документація (заявка, перезаявка, протоколи змагань, звіт суддівської колегії та ін.).
Розділ і зміст роботи.	Документація для вивчення і виконання.
Участь у проведенні спортивних змагань в якості члена суддівської колегії. Виконання функцій головного судді, керівника суддівської служби, судді, головного секретаря, секретаря	Правила змагань з виду спорту. Регламент проведення змагання. Протокол жеребкування. Протоколи змагань. Звіт суддівської колегії.
Адміністративно-господарська та фінансова діяльність	
Вивчення фінансових документів ДЮСШ.	Бюджет організації, кошториси на проведення спортивних заходів. Документи фінансової діяльності.

Оформлення документації на проведення навчально- тренувальних зборів, спортивних змагань, відряджень, інших спортивно-масових заходів.	Накази, кошториси, бланки, форми кошторисів, відряджень.
Складання фінансових документів (звітів) про проведення спортивних заходів, відряджень.	Бланки (форми) кошторисів, відряджень. Документи обліку роботи з проведення спортивних заходів.
Участь у придбанні спортивної форми, інвентарю, обладнання, його списання.	Рахунки на придбання, довіреності, накладні, акти про списання.
Методична і науково-дослідна робота	
Вивчення методичних документів роботи тренера.	Програма виробничої практики. Навчальні програми з видів спорту.
Вивчення методичних посібників з питань організації, проведення та управління навчально-тренувальним процесом і тренерською діяльністю.	
Проведення індивідуальних та участь у групових дослідженнях за програмою практики	
Узагальнення та аналіз даних тестування в процесі тренувальних занять, участі у змаганнях спортсменів різних навчальних груп	Протоколи тестування, протоколи змагань.
Протоколи змагань	
Участь у роботі тренерської ради, педагогічної ради, федерації з виду спорту.	Протоколи засідань, плани роботи рад, федерацій.
Читання лекцій на спортивну тематику, виконання різноманітних завдань керівництва ДЮСШ, співпраця зі спортивними організаціями.	Плани лекцій, тези.
Випуск фотомонтажів, листівок, стендів та інших агітаційних матеріалів.	Матеріали про хід практики.
Ознайомлення з документацією об'єкта практики з підготовки громадських інструкторів та судців з виду спорту.	Програма, плани семінарів, протоколи складання заліків, накази про присвоєння звань.

Підсумкова оцінка в балах за 100-бальною шкалою, кредитно-трансферною і національною оцінкою виставляється в журнал академічної групи.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань у формі звітної документації, що включає:

- щоденник про проходження практики;
- звіт про проходження практики;
- документацію про організацію та проведення змагань;
- 15 планів-конспектів навчально-тренувальних занять;
- 2 сценарії проведення спортивно-масових заходів;

- індивідуальний план роботи на період проходження практики;
- річний план тренувального процесу для групи, закріпленої за студентом-практикантом (макроцикл);
- план тренувального процесу на період проходження практики (мезоцикл);
- журнал обліку роботи навчально-тренувальної групи;
- індивідуальне завдання;
- контрольні нормативи з ЗФП та СФП, що дають право перевodu до наступної навчальної групи за рівнем підготовленості.

Під час проходження практики здобувач складає звіт, який здається на перевірку керівнику практики за 1-2 дні до її закінчення. Звіт повинен бути виконаний на листах формату А4, мати титульний аркуш із зазначенням назви університету, кафедри чи бази практики, назви практики, групи, прізвища, ім'я, по батькові студента.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та безпеки життєдіяльності, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Звіт повинен відобразити повну характеристику роботи практиканта. За змістом і структурою звіт повинен відповідати програмі практики. Звіт виконується державною мовою комп'ютерним набором на стандартних аркушах паперу, шрифтом гарнітурою Times New Roman через 1,5 міжрядкових інтервали 14 шрифтом; межі оформлення тексту: зліва, зверху, знизу – не менше 20 мм, справа – не менше 10 мм; розподіл тексту на розділи, підрозділи та пункти повинен відповідати структурі програми практики, наповненість сторінки має становити 75% від її загального обсягу. Назви розділів для зручності читання потрібно виділяти напівжирним шрифтом. Складений здобувачем вищої освіти звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок. Аркуші звіту повинні бути зчеплені.

Звіт підписує здобувач вищої освіти, підписує та оцінює безпосередній керівник від бази практики, члени комісії із захисту звітів про проходження практики.

Звіт практики здобувачі вищої освіти захищають перед комісією, призначеною завідувачем кафедри, факультетським керівником практики.

ВИМОГИ ДО ЩОДЕННИКА

Щоденник ведеться студентом протягом практики та є основним документом, який підтверджує та фіксує усі види робіт практиканта.

Керівник практики зобов'язаний систематично перевіряти правильність ведення щоденника.

На 1 сторінці щоденника вказується назва практики (наприклад, Виробнича практика в ДЮСШ в групах спеціалізованої підготовки), ПІБ студента в родовому відмінку, факультет фізичної культури, кафедра (спорту і спортивних ігор, теорії і методики фізичного виховання, легкої атлетики з методикою викладання), освітній ступінь (магістр), спеціальність (017 Фізична культура і спорт), освітньо-професійна програма (Тренер з видів спорту), курс (1), група, рік навчання.

На 2 сторінці щоденника вказується ПІБ студента у називному відмінку, назва бази практики в графі ПРИБУВ/ВИБУВ (МДПУ ім. Богдана Хмельницького), терміни проходження практики, підписи керівника та печатки, що ставляться на базі практики.

На 3-4 сторінках щоденника формується план щоденної роботи практиканта та ставляться відмітки про виконання. Підтверджується це все підписами керівників практики від університету і від бази практики, за якими закріплений студент.

На 5-8 сторінках ведуться робочі записи здобувача вищої освіти, де він детально описує види роботи, що заплановані програмою практики, наприклад, це теоретична підготовка, поточна робота та ін.

На 9-10 сторінках керівник від бази практики пише відгук про роботу студента, ставить рекомендовану оцінку, підпис, дату. Це все затверджується печаткою директора бази практики.

На 11 сторінці щоденника керівник практики ставить підсумкову оцінку.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

1. Проведення бесід, диспутів, обговорення спортивних статей і книг (план або конспект).
 2. Зустрічі з видатними спортсменами, ветеранами спорту (відеозапис).
 3. Підготовка планів диспутів і організація культурного дозвілля (план).
 4. Підготувати сценарій спортивного свята за професійною спрямованістю.
 5. Підготувати виступ на методичний семінар для тренерів ДЮСШ.
 6. Доцільність використання методів організації вправ при виконанні тренувальних завдань (фронтальний, груповий, потоковий, почерговий, круговий) (презентація).
 7. Теоретичне дослідження проблем у сфері діяльності та шляхи їх вирішення (на прикладі ДЮСШ, в якому проходила практика).
- Виховна діяльність тренера (на власному прикладі під час проходження практики) (презентація).

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Ознайомитися з основами професійної діяльності фахівців ДЮСШ. Виписати посадові обов'язки тренера-викладача ДЮСШ.
2. Побудувати схему взаємодії тренера-викладача та інших фахівців у ході тренувальної діяльності. Вказати суб'єктів взаємодії та позначити головні завдання і напрями співпраці.
3. Визначити специфіку роботи тренера-викладача зі спортсменами груп початкової підготовки.
4. Розкрити особливості використання методів та засобів навчання в практиці роботи тренера-викладача в групах початкової підготовки. Навести приклади.
5. Визначити специфіку роботи тренера-викладача зі спортсменами груп базової підготовки.
6. Розкрити особливості використання методів та засобів навчання в практиці роботи тренера-викладача в групах базової підготовки. Навести приклади.
7. Визначити специфіку роботи тренера-викладача зі спортсменами груп спеціальної підготовки.
8. Розкрити особливості використання методів та засобів навчання в практиці роботи тренера-викладача в групах спеціальної підготовки. Навести приклади.
9. Визначити специфіку роботи тренера-викладача зі спортсменами груп підготовки до вищої спортивної майстерності.
10. Розкрити особливості використання методів та засобів навчання в практиці роботи тренера-викладача в групах підготовки до вищої спортивної майстерності. Навести приклади.

11. Визначити недоліки роботи тренера-викладача з виду спорту.
12. Скласти перелік інвентаря та обладнання, що використовує тренер- викладач у своїй діяльності.
13. Скласти бібліографічний список наукової та методичної літератури, що використовує тренер-викладач у своїй діяльності;
14. Зробити аналіз підготовки тренера-викладача до тренувального заняття.
15. Скласти план бесіди про важливість фізичного виховання і спорту в закріпленій групі.
16. Надати допомогу в організації та проведенні спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів під час практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.

Порядок і організація підведення підсумків з практичної підготовки студентів визначаються «Положенням про практики Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» <https://surl.li/dreeuc>.

По завершенні терміну проходження навчальної практики (тренерської) студенти подають таку документацію:

- щоденник практики (Додаток А);
- індивідуальний план студента з практики (Додаток Б);
- звіт про проходження практики (Додаток В);
- відгук керівника бази практики про студента з оцінкою його роботи (наведено в щоденнику (Додаток А);
- презентація про проходження практики.
- Документація здається керівнику практики.

Загальною формою звітності студента за навчальну практику є звіт, що підписаний і оцінений керівником (ами) практики.

Підсумкова атестація (диференційований залік) студентів-практикантів за результатами навчальної практики (тренерської) проводиться керівником практики після аналізу звіту студента.

Студенту, який не виконав програму практики частково або повністю з поважних причин, термін її виконання може бути перенесений наказом ректора університету на інший період із збереженням стипендії.

Студенту, який не виконав програму практики повністю або частково без поважних причин, може бути надане право повторного проходження практики в інший час з повним відшкодуванням додаткових освітніх послуг до бюджету Університету.

Студент, який не виконав програму практики і не атестований за її результатами, відраховується з числа студентів Університету.

Підсумки виробничої практики (тренерської) обговорюються на засіданнях кафедри спортивних дисциплін.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми та методи оцінювання. Поточне та контрольне оцінювання практичної діяльності здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт «магістр» здійснюється із використанням таких форм та методів:

- характеристика керівника практики від бази практики (у щоденнику практики);
- оцінка звіту керівником від кафедр: спорту і спортивних ігор, теорії і методики фізичного виховання, легкої атлетики з методикою викладання (паперовий варіант звіту здається на перевірку керівнику під час очного/дистанційного навчання та електронний варіант звіту завантажується у систему ЦОДТ);
- оцінювання керівником практики від бази практики проведення здобувачем навчально-тренувальних занять в групах

початкової підготовки (зазначення оцінки в характеристиці або відгуку у щоденнику практики);

- оцінка звітної документації практикантів, яка входить в обов'язковий перелік, передбачений робочою програмою (уся звітна документація формується в окрему папку та здається на перевірку керівнику (очне навчання) або ж завантажується у систему ЦОДТ для перевірки керівником під час дистанційного навчання);

- оцінка виконання індивідуального завдання із запропонованого переліку (здається безпосередньо керівнику практики від кафедри або ж завантажується у систему ЦОДТ під час дистанційного навчання; результати індивідуального завдання здобувач має продемонструвати у вигляді презентації під час звітної конференції);

- аналіз контрольних заходів (індивідуальне обговорення керівника зі здобувачем методики проведення тренувального заняття із виду спорту, на яке був запрошений керівник практики від університету);

- оцінка захисту результатів практики та аналіз рекомендацій здобувачів вищої освіти стосовно покращення якості практичної підготовки (обґрунтована доповідь здобувача вищої освіти);

- диференційований залік.

Виставляється в академічний журнал в балах за 100-бальною шкалою, кредитно-трансферною і національною оцінкою.

Критерії оцінювання. Практична діяльність здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт під час проходження виробничої практики в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки оцінюється наступним чином:

ЗМ 1. Організаційно-теоретична підготовка – 40 балів. Поточна робота – 24 бали.

1. Характеристика об'єкта практики і напрямки діяльності тренера.
2. Представницька і суддівська діяльність.
3. Адміністративно-господарська діяльність тренера.
4. Методична і науково-дослідницька діяльність тренера.
5. Участь в настановній конференції університету та методичних заняттях бригади практикантів.
6. Планування і підготовка звітної документації.
7. Захист практики.
8. Участь у підсумковій конференції.

Контроль – 16 балів (на факультеті фізичної культури із врахування кафедри, за якою прикріплений студент).

Наявність та якість підготовки документів за вказаними видами робіт, ведення щоденника практиканта та підготовка звітної документації.

ЗМ 2. Практична підготовка – 60 балів. Поточна робота – 36 балів.

1. Ознайомлення з видами діяльності тренера на об'єкті практики.
2. Організація навчально-тренувального процесу і практичне проведення занять.
3. Виховна робота.
4. Проведення змагань.
5. Суддівство змагань.
6. Представництво на змаганнях
7. Методична і науково-дослідна робота.
8. Участь в роботі семінарів з підготовки суддів з виду спорту.

Контроль – 24 бали.

Проведення контрольного тренувального заняття – 12 балів. Суддівство змагань – 6 балів. Виховний захід – 6 балів.

Оцінки студентам виставляє комісія за підсумками практики. Диференційована оцінка з практики відповідає загальноприйнятим у вищій школі критеріям.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента

Види робіт	Загальна кількість балів	Поточна робота			Контрольна робота		Загальна сума балів, отриманих студентом за види робіт	За шкалою (ESTS)
		Бали за поточну роботу	Середня 12-бальна оцінка за	Всього балів за поточну	Контроль ні форми	Всього балів за контроль ний захід		
ЗМ 1 Організаційно- теоретична підготовка	40 балів	24 балів			16 балів			
ЗМ 2 Практична підготовка	60 балів	36 балів			24 бали			
Разом	100 балів							

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Складання порівняльної таблиці, опрацювання наукової публікації	Максимально 5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання.	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно

	інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
--	---

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного проходження практики	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним проходженням практики	не зараховано з обов’язковим повторним проходженням практики

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література

1. Авраменко В. Г. та інші. Футбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. Київ : ЗАТ «Броварська друкарня», 2003. 101 с. URI: <https://tinyurl.com/2s4j3tmm>
2. Бобровик В. І., Совенко С. П., Колот А. В. Легка атлетика: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю Київ : Логос, 2019. 192 с. URI: <https://tinyurl.com/2p863eby>
3. Воловик Н. І., Березовський В. А. Тренерська практика: методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання та спорту вищих педагогічних навчальних акладів. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 42 с.
4. Воронова В.І., та інші. Футзал. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Київ : 2015. 110 с. URI: <https://tinyurl.com/5d8kuu4p>
5. Дубовик Р. Г., Краснов В. П., Мироненко О. І. Методика навчання техніки легкоатлетичних вправ: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Фірма планер», 2018. 29 с.
6. Кольцова О. С., Стрикаленко Є. А., Маляренко І. В., Андрєєва Р. І., Шалар О. Г., Коваль В. Ю., Кільницький О. Ю. Практика в системі вищої освіти: методичні рекомендації для студентів спеціальностей 014 середня освіта(фізична культура), 017 фізична культура і спорт. Херсон: ПП Вишемірський В.С., 2019. 120 с.
7. Костенко М. П., Краснов В. П., Отрошко О. В. Футзал в закладі вищої освіти: навчально-методичний посібник. Київ: НУБіП України, 2019. 87 с.
8. Костюкевич В. М. «Теорія і методика спортивної підготовки» (на прикладі командних ігрових видів спорту): навчальний посібник. Вінниця: Планер, 2014 616 с.
9. Лапицький В. О., Гончаренко В. І., Чхайло М. Б. Навчально-методичний посібник з тренерської практики : для студентів спеціальностей 6.010202 «Спорт», галузь знань 0102 – фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 124 с.
10. Мулик В. В., Гращенко Ж. В., Градусов В. В., Мішин М. В., Масляк І. П. Методичні рекомендації щодо практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за освітньо-професійними програмами спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». Харків: ХДАФК, 2020. 152 с.
11. Олешко В. Г. Теорія та методика тренерської діяльності у важкій атлетиці: підручник для студентів закладів вищої освіти з фізичного виховання і спорту. Київ: Олімпійська література, 2018. 330 с.
12. Олійник М.О. Атлетична гімнастика в ЗВО: навчальний посібник. Запоріжжя: ЗДМУ. 2019. 79 с.
13. Олійник М.О. Моделювання техніко-тактичних дій кваліфікованих волейболістів у ЗВО: навч. посіб. Запоріжжя: ЗДМУ. 2018. 85 с.
14. Олійник М.О., Ляхова І.М. Теорія і методика фізичного виховання. Навчальний посібник. Запоріжжя: ЗДМУ. 2020. 116 с.
15. Платонов В. М. Періодизація спортивного тренування. Загальна теорія і її практичне застосування. Київ: Олімпійська література, 2013. 624 с.
16. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування : підручник. Київ : Перша друкарня, 2021. 672 с.

17. Плотнікова К. Р. Сутність феномену «тренер-викладач» та особливості його професійної підготовки. *Education and pedagogical sciences. Освіта та педагогічна наука*. 2019. 2 (171). С. 24-31.

18. Поплавський Л. Ю., Маслова О.В., Безмилов М.М., Мітова О.О., Мурзін Є.В., Четвертак О.А. Баскетбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкілолімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ: Міністерство молоді та спорту України, Республіканський науково-методичний кабінет, Федерація баскетболу України, 2019. 166 с.

19. Прозар М. В., Авінов В. Л., Петров А. О., Стасюк В. А., Балан С. М. Теорія і методика спортивних ігор : навчальний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець- Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2020. 320 с. <https://tinyurl.com/bddyc2zw>

20. Сергієнко В. М. Теорія та методика дитячого і юнацького спорту: підручник. Київ: Кондор, 2016. 542 с.

21. Таран Л. М., Мішин М. В. Олімпійський спорт, професійний спорт, загальна теорія підготовки спортсменів: у запитаннях та відповідях. Довідник. Харків: ХДАФК, 2021. 306 с.

22. Червона С.П. Практика за фахом, як підготовка майбутніх тренерів з ігрових видів спорту до управління підготовкою спортивної команди. *Науково- методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту*. 2019. № (3). С. 116-124.

Допоміжна література

1. Волощук А. Особистісні детермінанти емоційного вигорання спортивних тренерів. Інноваційні підходи до формування професійних компетентностей фахівців з фізичної культури, спорту і фізичної терапії та ерготерапії: мат. всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції (Чернівці, 6 листопада 2018 року); за редакцією ЯБ Зорія. Чернівці, 2018. С. 114.

2. Данило С. М., Шарапов В. В. Деякі аспекти специфіки готовності до професійної діяльності фітнес-тренера. *Редакційна колегія*, 2021, С. 63.

3. Дейнеко А. Х., Марченков М. К., Красова І. В. Теорія та методика обраного виду спорту» (спортивна гімнастика): навчальний посібник. Харків: ХГАФК, 2018. 212 с.

4. Дорошенко М. М., Єрьоменко Е. А., Зуб Р. В. Виховна роль і функції тренерів дитячих, юнацьких і молодіжних клубів бойового хортингу в Україні. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. Наук.-практ. Конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / мін-во фінансів України, університет дфс України [та ін.]*. Ірпінь, 2021. Ч. 2. С. 1467-1481.

5. Комоцька О. С. Аналіз проблемних питань тренерської діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі. *Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*: зб. Наук. Праць. Переяслав, 2020. Вип. 63. С. 389-391.

6. Комоцька О. С. Сучасні підходи до специфіки тренерської діяльності. *Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики: матеріали міжнар. Наук.-практ. Онлайн-конф., (12-13 трав. 2021 р.)*. Київ. 2021. С. 52-54.

7. Мотуз К. Специфіка підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до тренерської діяльності зі спортивної гімнастики. *Збірник наукових праць ЛОГОС*, 2020. С 102-103.

8. Полянничко О. М. Психологічні чинники професійного вигорання фітнес-тренерів. *Синергетичний підхід до проєктування життєвого простору особистості : зб. Наук. Матеріалів міжнарод. Наук.-практ. Онлайн-конф. (27- 28 квітня 2021 р., м. Полтава)*. Полтава, 2021, С. 236-239.

9. Редько С. Ю. Профессиональная деятельность современного тренера. *Актуальные научные исследования в современном мире*. 2021. № 6-3. С. 169-174.
10. Свєртнєв О. Теоретичні засади формування професійних компетентностей тренерів з футболу в Україні. *Педагогічні науки*. 2020. Вип. 75-76. С. 21-25.
11. Сопотницька О. В., Машталер І. І. Структурно-педагогічна модель формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності в ігрових видах спорту. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка*. Дрогобич: Гельветика, 2021. Вип. 36. Т. 3. С. 210-216.
12. Сушко Р. О., Комоцька О. С. Характеристика проблемних питань тренерської роботи в сучасному спорті. *Збірник тез доповідей в міжнародній науково-практичній конференції*, 2021. № (5). С. 29-31.
13. Хижняк О. Аналіз педагогічного потенціалу навчальних практик у системі спортивно-педагогічної підготовки майбутніх тренерів з боксу у закладах вищої освіти. *Педагогічні науки : науковий журнал*. 2019. Вип. 74. С. 86-89.
14. Шинкарьов С. І. Теоретичні аспекти фахової підготовки майбутніх тренерів з легкої атлетики. *Вісник луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 2020. № 1(332). С. 279-291.
15. Svertnev A. Формування професійної готовності майбутніх тренерів у процесі проходження виробничої практики. *Педагогічні науки*, 2021. №78. С. 104-108.
16. Yushko A. Технологія формування педагогічної майстерності у майбутніх тренерів. *Витоки педагогічної майстерності*, 2018. № 22. С. 218-223.

Інформаційні ресурси

1. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджене наказом Міністерства освіти України від 20.12.1994 р. № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
2. Положення про ДЮСШ: огляд основних змін. URL: <https://ibuhgalter.net/material/35/510>
3. Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України» (затверджено вченою радою НУБіП України від 27.10.2021 р. протокол № 3). URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u284/dodatok_do_nakazu_no_1199_vid_03.11.2021.pdf
4. Положенням про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України» (затверджено вченою радою НУБіП України від 03.03.2021 р. протокол № 7). URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u284/polozh_ekzameni_zaliki_z_dopovnennyam_2021_dlya_saytu.pdf
5. Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження Положення про школу вищої спортивної майстерності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0936-15#Text>
7. Сторінка кафедри спортивних дисциплін. URL: <https://fvsp.mdpu.org.ua/kafedra-sportyvnyh-dystsyplin/>